

הַלְבוֹת מַלּוּה וְלוֹוֶה פָּרָק ו

א. הַמַּלּוּה אֶת חֲבֵרוֹ, וּמִשְׁכֵּן לוֹ אֶת הַשָּׂדֶה עַד זְמַן קָצוֹב, אוֹ עַד שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹת וְיִסְתַּלֵּק, וְהָיָה הַמַּלּוּה אוֹכֵל כָּל פְּרוֹתֶיהָ אֶפְלוֹ אֶכָּל כְּשַׁעוֹר חוּבוֹ, אֵין מְסַלְקִין אוֹתוֹ בְּלֹא כָלוּם: שְׁאֵם תְּסַלֵּק אוֹתוֹ בְּלֹא מַעוֹת, הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁהוֹצִיאוֹ מִמֶּנּוּ בְּדִינִין. וְאֵין צָרִיךְ לֹאמַר שְׁאֵם אֶכָּל יֵתֵר עַל מַעוֹתָיו, אֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ. וְכֵן אֵין מַחֲשָׁבִין מִשְׁטֵר לְשְׁטֵר בְּמִשְׁכּוֹנָה.

ב. הִיתָה הַקֶּרְקַע הַמִּמְשַׁכֶּנֶת בִּידוֹ שְׁלִיתוּמִים, וְאֶכָּל שַׁעוֹר חוּבוֹ מְסַלְקִין אוֹתוֹ בְּלֹא כָלוּם. אֶכָּל יֵתֵר עַל חוּבוֹ אֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הֵיתֵר, וּמַחֲשָׁבִין לוֹ מִשְׁטֵר לְשְׁטֵר.

ג. כִּיצַד מַחֲשָׁבִין מִשְׁטֵר לְשְׁטֵר: הָרִי שֶׁהִיתָה שָׂדֶה זֶה מִמְשַׁכֶּנֶת לוֹ בְּמֵאָה דִּינָרִין, וְשָׂדֶה אַחֶרֶת מִמְשַׁכֶּנֶת לוֹ בְּשְׁטֵר אַחֵר בְּמֵאָה דִּינָרִין, וְשְׁתֵּי הַשָּׂדוֹת לְאָדָם אֶחָד, וְאֶכָּל מִפְּרוֹת הַשָּׂדֶה הָאֶחָת בְּחֻמְשִׁים וּמִפְּרוֹת הַשְּׂנִיָּה בְּמֵאָה וְחֻמְשִׁים אוֹמְרִים לוֹ הָרִי אֶכְלֶת מִן הַפְּרוֹת בְּמֵאֲתַיִם וְאֵין לָךְ כָלוּם, וְכֹאֲלוֹ שְׁנֵי הַשָּׂטְרוֹת שְׁטֵר אֶחָד וּמִשְׁכּוֹנָה אֶחָת.

ד. מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ לְסַלֵּק הַמַּלּוּה, כָּל זְמַן שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹת הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁפָּרַשׁ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבַר זֶה. וְכֵן מְקוֹם שֶׁנִּהְגוּ שְׁלֹא יִסְתַּלֵּק הַמַּלּוּה, עַד סוֹף זְמַן הַמִּשְׁכּוֹנָה הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁפָּרַשׁ; וְכָל הַמִּמְשַׁכֵּן סֶתֶם, אֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ.

ה. מְקוֹם שֶׁדִּרְכָּן לְסַלֵּק הַמַּלּוּה, כָּל זְמַן שִׁירְצָה הַלוֹוֶה, וְהִתְנָה עִמּוֹ הַמַּלּוּה, שְׁלֹא יִסְתַּלֵּק עַד סוֹף זְמַן הַמִּשְׁכּוֹנָה הָרִי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ. הִיָּה הַמִּנְהֵג שְׁאֵין הַמַּלּוּה מְסַתַּלֵּק, עַד סוֹף זְמַנוֹ, וְקִבַּל הַמַּלּוּה עָלָיו שִׁיסְתַּלֵּק, בְּכָל עֵת שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹתָיו הָרִי זֶה צָרִיךְ לַקְנוֹת מִידּוֹ עַל כֵּךְ.

ו. הַמִּשְׁכּוֹנָה בְּמְקוֹם שֶׁמִּנְהֵגָם לְסַלֵּק הַמַּלּוּה, בְּכָל עֵת שְׂיָבִיא לוֹ מַעוֹתָיו אֵין בְּעַל חוּב שֶׁלַּמַּלּוּה גּוֹבָה מִמֶּנָּה כְּדֶרֶךְ שְׁגוּבָה מִן הַקֶּרְקַע, וְאֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בָּהּ פִּי שְׁנַיִם, וְשִׁבְעִיעִית מִשְׁמַטָּתָה. וְכִשְׁמַסְלֵק אוֹתוֹ, אֵינוֹ נוֹטֵל אֶפְלוֹ פְּרוֹת שְׁבָשְׁלוֹ וְנִפְלוֹ לְאַרְץ; וְאִם הִגְבִּיָּה אוֹתָן קָדָם שִׁיסְלֵקוֹ, קָנָה אוֹתָן. וּמְקוֹם שְׁאֵינוֹ יָכוֹל לְסַלֵּקוֹ, עַד סוֹף זְמַנוֹ בְּעַל חוּב גּוֹבָה מִמֶּנָּה, וְהַבְּכוֹר נוֹטֵל בָּהּ פִּי שְׁנַיִם, וְאֵין הַשְּׁבִיעִית מִשְׁמַטָּתָה.

ז. אֵף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁכּוֹנָה זֶה אֲסוּרָה הִיא, וְאַבְק רַבִּית כְּמוֹ שֶׁבִּארְנוּ אֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה מִנְהֵג זֶה בְּטַעוֹת, אוֹ לְגוּיִים, אוֹ דֶּרֶךְ כָּל מִי שֶׁחוּטָא וּמִשְׁכֵּן בְּאוֹתָהּ הַמְּדִינָה: הוֹאִיל וְאַבְק רַבִּית הִיא, הוֹלְכִין אַחֵר הַמִּנְהֵג. וַיֵּשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שְׁזֵאת הַמִּשְׁכּוֹנָה בְּנִכּוּי.

ח. גוֹי שֶׁמִּשְׁכֵּן חֲצֵרוֹ לְיִשְׂרָאֵל, וְחֲזֹר הַגּוֹי וּמִכָּרָה לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר אֵין הַמִּמְשַׁכֵּן חַיֵּב לְהַעֲלוֹת שְׂכָר לְיִשְׂרָאֵל מֵעַת שֶׁקָּנָה הַיִּשְׂרָאֵלִי, אֲלֹא דֶרֶךְ בַּחֲצֵר בְּלֹא שְׂכָר עַד שִׁיַּחֲזִיר לוֹ הַגּוֹי אֶת הַמַּעוֹת שִׁישׁ לוֹ עַל חֲצֵר זֶה: שֶׁהָרִי הִיא בְּרִשּׁוֹת הַמִּמְשַׁכֵּן בְּדִינֵיהֶם, עַד שִׁיתֵּן לוֹ מַעוֹתָיו וְיִסְתַּלֵּק.

ט. הַמִּמְשַׁכֵּן בֵּית אוֹ שָׂדֶה בְּיַד חֲבֵרוֹ, וְהָיָה בְּעַל הַקֶּרְקַע הוּא הָאוֹכֵל פְּרוֹתֶיהָ, וְאָמַר לוֹ הַמַּלּוּה לְכֶשֶׁתְּמִכְר קֶרְקַע זֶה, לֹא תִמְכְּרֶנָּה אֲלֹא לִי בְּדָמִים אֲלוֹ הָרִי זֶה אֲסוּר; וְאִם אָמַר לוֹ תִמְכְּרֶנָּה לִי בְּשׁוּיָהּ, וְעַל מְנַת כֶּךָ אֲנִי מַלּוּה אוֹתָךְ הָרִי זֶה מִתֵּר.

י. מִתֵּר לְהִרְבוֹת בְּשִׂכְר הַקֶּרְקַעוֹת. כִּיצַד: הַשְּׂכִיר לוֹ אֶת הַחֲצֵר,

וְאָמַר לוֹ אִם מַעֲכָשׁוּ אֶתָּה נוֹתֵן לִי, הֲרִי הִיא לָךְ בַּעֲשׂוֹר סִלְעִים
בְּכָל שָׁנָה, וְאִם תִּתֵּן שְׂכָר חֹדֶשׁ חֹדֶשׁ, הֲרִי הִיא בְּסִלַּע בְּכָל חֹדֶשׁ
הֲרִי זֶה מִתֵּר.

יֵא. הַמְשָׁכִיר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ בַּעֲשֻׁרִים לְשָׁנָה, וְאָמַר לוֹ תֵּן
לִי מֵאֲתִים זֶזוּ שְׂאֲפָרָנִס בְּהֵן אֶת הַשָּׂדֶה, וְאֲנִי אֶתֵּן לָךְ שְׁנִים
עֲשָׂר כּוֹר בְּכָל שָׁנָה הֲרִי זֶה מִתֵּר: מִפְּנֵי שְׂאִם יִפְרָנִס אֶת הַשָּׂדֶה
בְּדִינָרִין אֱלוֹ, יִהְיֶה שְׂכָרָה יוֹתֵר.

יב. וְכֵן אִם הַשָּׁכִיר לוֹ חֲנוּת אוֹ סְפִינָה בַּעֲשֻׁרָה דִּינָרִין לְשָׁנָה,
וְאָמַר לוֹ תֵּן לִי מֵאֲתִים זֶזוּ שְׂאֲבָנָה בְּהֵן חֲנוּת זֶזוּ וְאַצִּירָנָה
וְאַכִּירָנָה, אוֹ אֶתֵּקֵן בְּהֵן סְפִינָה זֶזוּ וְכָלִי תִשְׁמִישִׁיהָ, וְאֲנִי אֶעֱלֶה
לָךְ שְׁנִים עֲשָׂר דִּינָר בְּכָל שָׁנָה הֲרִי זֶה מִתֵּר. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ תֵּן
לִי מֵאֲתִים זֶזוּ כְּדִי לְהַתְעַסֵּק בְּהֵן בְּחֲנוּת, אוֹ אוּצִיָּאם בְּסַחֲוֶרָה
שְׁלִסְפִינָה, אוֹ אֲשָׁכַר בְּהֵן מִלְּחִים, וְאֲנִי אֶעֱלֶה לָךְ בְּשָׂכָר הֲרִי זֶה
אָסוֹר.

יג. אָסוֹר לְהַרְבּוֹת בְּשָׂכָר הָאָדָם. כִּי־צַד לֹא יֹאמַר לוֹ עֲשֵׂה עִמִּי
הַיּוֹם מְלָאכָה זֶזוּ, שְׁהִיא שׁוּוֹה כֶּסֶף, וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה עִמָּךְ בְּשָׁבוּעַ
אַחֵר, מְלָאכָה שְׁהִיא שׁוּוֹה שְׁתֵּים.

יד. וּמִתֵּר לְאָדָם לֹאמַר לַחֲבֵרוֹ נִפְשׁ עִמִּי וְאַנְכֵשׁ עִמָּךְ, עֲדָר עִמִּי
וְאַעֲדָר עִמָּךְ; אָבֵל לֹא יֹאמַר לוֹ נִפְשׁ עִמִּי וְאַעֲדָר עִמָּךְ, עֲדָר
עִמִּי וְאַנְכֵשׁ עִמָּךְ. כָּל יָמֵי גָרִיד אַחָד, וְכָל יָמֵי רִבִּיעָה אַחָד. לֹא
יֹאמַר לוֹ חֲרַשׁ עִמִּי בַּגָּרִיד, וְאֲנִי אֶחָרַשׁ עִמָּךְ בְּרִבִּיעָה, שְׁהֲרִי
טָרַח הַחֲרִישָׁה בִּימּוֹת הַגָּשָׁמִים יִתֵּר. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

טו. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל בִּימֵי הַחֶרֶף לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בִּימֵי הַקָּר
בְּדִינָר בְּכָל יוֹם, וְנָתַן לוֹ הַשָּׂכָר, וְהֲרִי שְׂכָרוֹ שׁוּוֹה בִּימֵי הַחֶרֶף,
סִלַּע בְּכָל יוֹם הֲרִי זֶה אָסוֹר, מִפְּנֵי שְׁנִרְאָה כְּמִלּוֹה אוֹתוֹ הַיּוֹם
כְּדִי שְׁיִזִּיל לוֹ בְּשָׂכָרוֹ. אָבֵל אִם אָמַר לוֹ עֲשֵׂה עִמִּי מֵהַיּוֹם עַד זְמַן
פְּלוּנִי בְּדִינָר בְּכָל יוֹם אֶף עַל פִּי שְׁשׁוּוֹה שְׂכָרוֹ סִלַּע בְּכָל יוֹם,
הֲרִי זֶה מִתֵּר: הוּאִיל וְהוּא מִתְחִיל לַעֲשׂוֹת מַעֲתָה, אֵינּוּ נִרְאָה
כְּנוּטֵל שְׂכָר מַעֲוָתָיו שְׁהַקָּדִים וְנָתַן לוֹ בְּשָׂכָרוֹ.